

Тема 10

Фінансове забезпечення антикризових заходів

ПЛАН

- 10.1. Загальні підходи щодо вибору джерел фінансування антикризових заходів
 - 10.2. Сутність санації балансу та призначення санаційного прибутку
 - 10.3. Механізм внутрішньої фінансової стабілізації діяльності господарюючого суб'єкта при загрозі кризи
- 10.4. Внутрішні джерела фінансової санації
 - 10.5. Зовнішні джерела фінансування санації підприємства

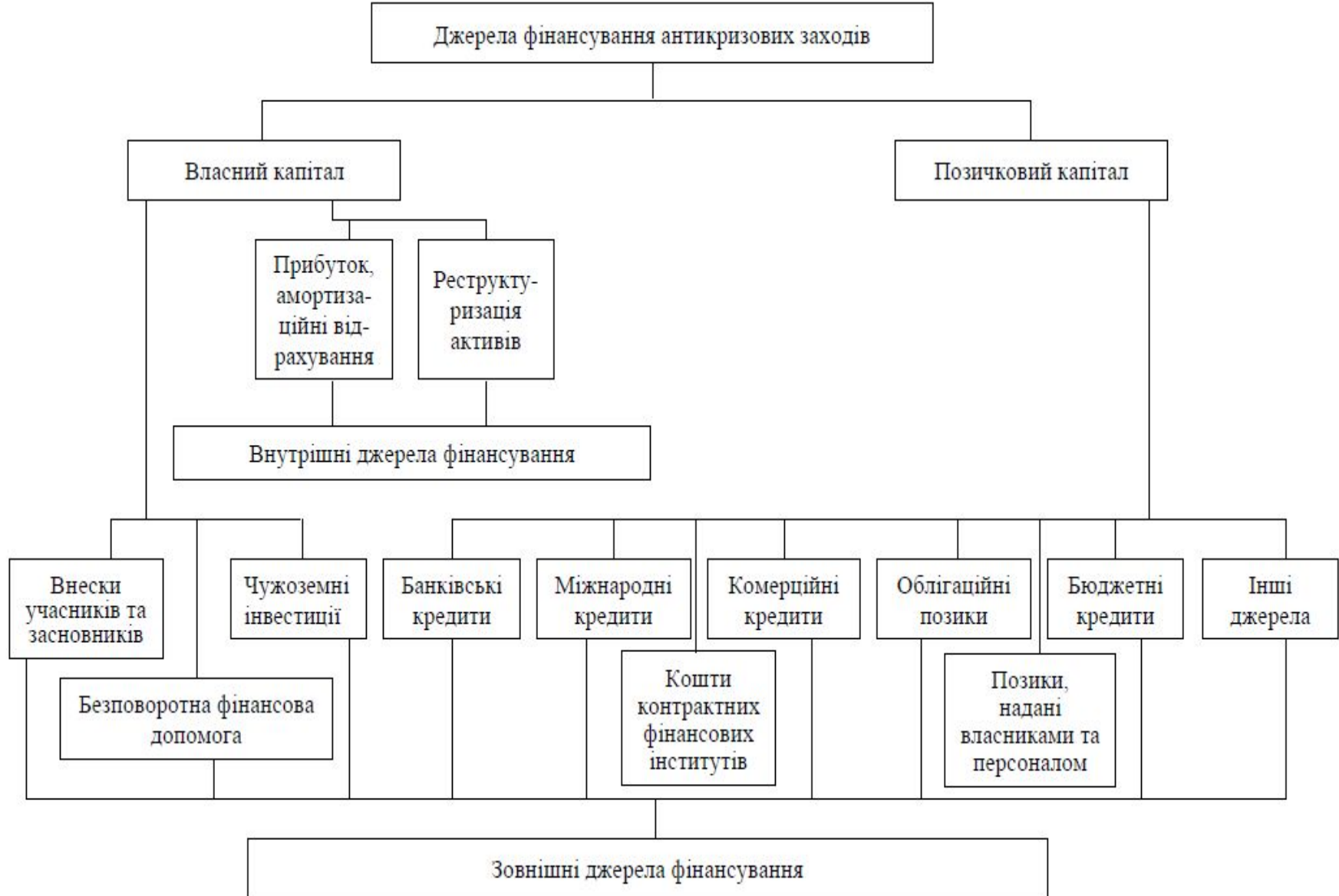
10.1. Загальні підходи щодо вибору джерел фінансування антикризових заходів

Прийняття рішення щодо фінансування антикризових заходів вимагає вибору джерел, критеріїв та дотримання правил фінансування.

Фінансове забезпечення антикризових заходів може бути реалізоване в двох варіантах:

без залучення додаткових фінансових ресурсів;

шляхом залучення додаткового капіталу.

Джерела фінансування антикризових заходів

Перелік форм санації

Санація без залучення на підприємство додаткових фінансових ресурсів	Санація з залученням нового фінансового капіталу
1. Зменшення номінального капіталу підприємства	1. Альтернативна санація (зменшення номінального капіталу або безповоротна фінансова допомога власників корпоративних прав)
2. Конверсія власності в борг	2. Двоступінчаста санація (зменшення номінального капіталу з подальшим його збільшенням)
3. Конверсія боргу у власність	3. Безповоротна фінансова допомога власників корпоративних прав
4. Пролонгація термінів погашення заборгованості	4. Безповоротна фінансова допомога персоналу
5. Добровільне зменшення заборгованості.	5. Безповоротне бюджетне фінансування
6. Самофінансування	6. Емісія облігацій конверсійної позики
	7. Залучення додаткових позик

автономну санацію
(використання власних
коштів підприємства
та коштів власників);

Зовнішню санацію
(використання коштів
кредиторів і держави).

**Фінансова санація
розподіляється на:**

*“чисту” санацію, яка
полягає в санації
балансу
неплатоспроможного
підприємства.*

Потреба в капіталі

це виражена в грошовому еквіваленті потреба підприємства у грошових та матеріальних засобах, необхідних для виконання поставлених цілей та забезпечення фінансової рівноваги.

Щоб визначити потребу в капіталі, сукупні витрати підприємства доцільно розмежувати на дві групи:

1) витрати, пов'язані з підготовкою та організацією виробництва (*капітальні витрати*);

2) витрати, пов'язані з веденням та обслуговуванням виробництва (*поточні витрати*).

До першої групи
(капітальні)
належать

витрати на
заснування
(реорганізацію)
підприємства,
купівлю та
введення в дію
основних фондів.

Витрати другої
групи (поточні)
пов'язані

з оплатою праці персоналу
та придбанням предметів
праці. Вони повністю
переносять свою вартість на
готову продукцію в
поточному виробничому
циклі, повністю
включаються в ціну
реалізованої продукції і
повертаються на
підприємство через
короткий проміжок часу.

Фінансовий капітал

важлива
складова
економічної
потужності
підприємства

Загалом *економічна
потужність* включає в
себе два основні
КОМПОНЕНТИ:

*виробничу
(технологічну)
потужність*

*фінансову
потужність*

Показник
*технологічної
потужності*
характеризує

- обсяг продукції, який можна виробити на наявних у підприємства основних фондах.

Фінансова
потужність
підприємства
показує

- який обсяг виробництва товарної продукції здатне профінансувати підприємство.

Головною метою фінансового менеджменту у процесі *санації* підприємства є мобілізація фінансових ресурсів для виконання основних завдань:

1) відновлення (поліпшення) платоспроможності;

2) формування фінансового капіталу для проведення санаційних заходів виробничо-технічного характеру.

Визначення потреби в інвестиційному капіталі

Загалом на обсяги потреби в інвестиційному капіталі впливають фактори:

- виробнича програма;
- вартість машин та обладнання, які заплановано придбати;
- вартість модернізації існуючих основних фондів;
- розмір підприємства;
- правова форма організації бізнесу;
- вид діяльності (галузь);
- місце розташування підприємства;
- строк окупності інвестицій.

Потреба в інвестиційному капіталі визначається на підставі бюджету капіталовкладень, в якому відбито виробничу програму (асортимент товарів, робіт, послуг, які планується виробляти), а також зазначено, яке саме виробниче обладнання, технічну документацію, технологію, “ноу-хау” та в кого, на яких умовах і в який термін слід придбати, суму витрат на придбання. ●

Визначення потреби в оборотному капіталі

Готовами
продажкою

запасами сировини,
матеріалів та
напівфабрикатів;

Потреба в оборотному капіталі,
необхідному для забезпечення
фінансово-господарської діяльності,
визначається за окремими видами
оборотних активів:

незавершеним
виробництвом

витратами
майбутніх
періодів

До основних факторів, які впливають на обсяг потреби в оборотних коштах, слід віднести такі:

Плануючи обсяги потреби в капіталі, який відволікається в дебіторську заборгованість, слід враховувати наступне:

1. Обмеження щодо надання товарних кредитів, відстрочок з оплати продукції може негативно вплинути на обсяги реалізації, оскільки в умовах ринку споживачі продукції надають перевагу контрагенту, який пропонує найвигідніші умови розрахунків та постачання.

2. Надмірне захоплення наданням товарних кредитів може зумовити неефективне відволікання фінансових ресурсів, знизити платоспроможність підприємства та призвести до високих витрат, пов'язаних зі стягненням заборгованості.

3. Здійснюючи авансовану оплату факторів виробництва, можна отримати значні знижки в їх ціні, що може позитивно вплинути на собівартість продукції.

Забезпечення фінансової рівноваги на підприємстві

Основним завданням фінансового менеджменту є

така координація вхідних та вихідних грошових потоків, щоб у будь-який час підприємство було спроможним виконати свої поточні платіжні зобов'язання.

Фінансова рівновага передбачає, що

грошові надходження підприємства дорівнюють або перевищують потребу в капіталі для виконання поточних платіжних зобов'язань.

*Рівняння фінансової рівноваги можна
подати в такому вигляді (базова
модель):*

*початковий стан резервів ліквідності + виручка від реалізації
продукції + надходження від інвестиційної діяльності +
надходження від фінансової діяльності*

=

*поточні виплати в рамках операційної діяльності +
інвестиції + погашення заборгованості (основна сума,
відсотки) + виплата дивідендів + кінцевий обсяг резервів*

Рівняння фінансової рівноваги (1 модифікація базової моделі):

*початковий стан резервів ліквідності + Cash-flow
надходження від фінансової діяльності*

=

*інвестиції + погашення заборгованості (основна сума) +
виплата дивідендів + формування резервів*

Рівняння фінансової рівноваги (2 модифікація базової моделі):

*Мобілізація фінансового капіталу (резерви ліквідності +
самофінансування + акціонерний (пайовий) капітал +
позичковий капітал*

=

*використання фінансового капіталу (інвестиції (фінансові,
реальні) + погашення заборгованості (основна сума) +
виплата дивідендів + формування резервів + поповнення
оборотних коштів*

Збільшення вхідних грошових потоків досягається за рахунок таких основних заходів:

1) мобілізації внутрішніх резервів самофінансування;

2) рефінансування дебіторської заборгованості;

3) стимулювання збуту основної продукції;

4) залучення додаткового акціонерного (пайового) капіталу;

5) одержання нових позик.

Вихідні грошові потоки зменшуються в результаті заходів:

1) зменшення поточних виплат у рамках операційної діяльності (зниження собівартості продукції);

2) реструктуризації кредиторської заборгованості;

3) перегляду дивідендної політики;

4) заморожування інвестицій.

Правила фінансування

Правила фінансування формують принципи, згідно яких підприємство мобілізує фінансовий капітал для покриття потреби у фінансових ресурсах. На них слід зважати, виробляючи стратегію залучення фінансових джерел санації підприємств.

Розрізняють основні правила фінансування підприємств:

золоте правило фінансування;

золоте правило балансу;

правило вертикальної структури капіталу.

Золоте правило фінансування

Золоте правило фінансування називають також **ЗОЛОТИМ банківським правилом**, або **правилом узгодженості строків**. Правило вимагає, щоб терміни, на які мобілізуються фінансові ресурси, збігалися з термінами, на які вони вкладаються в реальні чи фінансові інвестиції.

На практиці застосовуючи золоте правило фінансування, користуються двома умовами, що виражають його зміст:

$$\frac{\text{Довгострокові активи}}{\text{Довгострокові пасиви}} \leq 1$$

$$\frac{\text{Короткострокові активи}}{\text{Короткостроковий капітал}} \geq 1$$

У разі додержання золотого правила фінансування фінансова рівновага забезпечується за таких умов:

1) інвестований капітал своєчасно (у передбачені строки) вивільняється в результаті господарської діяльності;

2) існує можливість пролонгації строків повернення капіталу;

3) платежі, термін оплати яких настав, можна здійснити за рахунок надходжень від операційної та інвестиційної діяльності.

Золоте правило балансу

Золоте правило балансу вимагає не лише паралельності термінів фінансування та інвестування, а й додержання певних співвідношень між окремими статтями пасивів та активів.

Правило вимагає виконання двох умов:

а) основні засоби мають фінансуватися за рахунок власного капіталу та довгострокових позик;

б) довгострокові капіталовкладення мають фінансуватися за рахунок коштів, мобілізованих на довгостроковий період, тобто довгострокові пасиви мають використовуватися не лише для фінансування основних фондів, а й для довгострокових оборотних активів.

Правило вертикальної структури капіталу

Правило вертикальної структури капіталу пов'язане з аналізом складу та структури джерел формування капіталу. Правило вертикальної структури вимагає додержання певного співвідношення між власним і позичковим капіталом підприємства.

Аналізуючи вертикальну структуру балансу, обчислюють два основні показники:

коефіцієнт фінансової незалежності
("автономії")

коефіцієнт заборгованості

Ефект фінансового лівериджу

Ефектом фінансового лівериджу, або ефектом фінансового важеля називається

підвищення рентабельності власного капіталу за рахунок залучення позичкового капіталу, якщо рентабельність активів перевищує проценти за кредит

Ефект фінансового лівериджу характеризує

залежність рентабельності власного капіталу підприємства від рентабельності всіх активів, процентів за кредит та коефіцієнта заборгованості.

Вибір джерел фінансування оборотних активів підприємства можна здійснювати згідно таких етапів:

Етап 1. Визначення факторів впливу на вибір джерел фінансування та присвоєння їм вагових коефіцієнтів.

Етап 2. Оцінка рівня впливу факторів на вибір джерел фінансування.

Етап 3. Загальна оцінка джерел фінансування та побудова їх ранжиру.

Етап 4. Вибір оптимального варіанту фінансування.

Вагові коефіцієнти факторів впливу на вибір джерел фінансування

Фактори впливу на вибір джерела фінансування	Витрати на отримання	Доступність	Час на отримання	Обтяження юридичними вимогами
Вагові коефіцієнти, K_j	0,4	0,3	0,2	0,1
Критерій вибору	min	max або $(5 - b_{ij}) \rightarrow \min$	min	min

Оцінку рівня впливу кожного з вище зазначених факторів на прийняття рішення щодо вибору конкретного джерела пропонуємо здійснювати експертним методом за шестибальною шкалою: 5 – дуже висока оцінка; 4 – висока оцінка; 3 – середня оцінка; 2 – низька оцінка; 1 – дуже низька оцінка; 0 – не має впливу на вибір джерела.

10.2. Сутність санації балансу та призначення санаційного прибутку

Фінансова санація підприємства розпочинається, як правило, із санації балансу, тобто з формального покриття відображених у балансі збитків, що є неодмінною передумовою залучення коштів збільшенням статутного капіталу та одержанням санаційних кредитів.

Санація балансу є першим етапом двоступінчастої санації (зменшення статутного капіталу підприємства, що здійснюється з метою санації балансу, з подальшим його збільшенням на основі додаткової емісії корпоративних прав та залученням інвестиційних ресурсів).

Власний капітал підприємства — це підсумок першого розділу пасиву балансу. Основними його складовими є зареєстрований капітал, додатковий капітал, резервні фонди та нерозподілений прибуток/непокритий збиток.

Показник власного капіталу є одним із головних індикаторів кредитоспроможності підприємства, підставою для визначення фінансової незалежності підприємства, його фінансової стійкості та стабільності.

Зареєстрований капітал акціонерного товариства поділений на певну кількість акцій однієї і тієї самої номінальної вартості. Зареєстрований капітал товариства з обмеженою відповідальністю поділяється на частки, розмір яких визначається установчими документами.

Сутність зареєстрованого капіталу підприємства виявляється в його функціях:

1. Функція заснування та введення в дію підприємства.

2. Функція відповідальності та гарантії.

3. Забезпечення життєдіяльності підприємства.

4. Функція фінансування та забезпечення ліквідності.

5. Функція забезпечення незалежності.

6. База для нарахування дивідендів.

7. Функція управління та контролю.

8. Рекламна (репрезентативна) функція.

Перша складова
санаційного
прибутку –
дизажіо

Друга складова
санаційного
прибутку – це
безповоротна
фінансова
допомога

корпоративної права та цінною його викупі емітентом і затратами, пов'язаними з процедурою викупі права і

сума коштів, переданих підприємству на умовах, які не передбачають відповідної компенсації чи повернення різниці між номінальною вартістю

Одержання *санаційного прибутку* та санація балансу пов'язані зі зменшенням *зареєстрованого капіталу* підприємства (I ступінь двоступінчастої санації).

Цілі зменшення *зареєстрованого капіталу* :

о одержання *санаційного прибутку*, який спрямовується на покриття балансових збитків;

о зрівноваження (або перевищення) номінальної вартості акцій (часток) з їх ринковою ціною, оскільки в період *фінансової кризи* може скластися ситуація, коли біржова ціна буде суттєво меншою за номінальну вартість акцій;

о приведення у відповідність величини основних та оборотних засобів підприємства з розміром його *власного капіталу*, оскільки з метою підвищення платоспроможності підприємство може прийняти рішення про продаж частини свого майна, що може стати причиною виникнення такої невідповідності;

о концентрація *зареєстрованого капіталу* в руках найбільш активних власників.

Державною комісією із цінних паперів та фондового ринку затверджено Положення про порядок збільшення (зменшення) зареєстрованого капіталу акціонерних товариств, цим Положенням та Законом України “Про господарські товариства” передбачено два методи зменшення зареєстрованого капіталу акціонерного товариства:

1) зменшенням номінальної вартості акцій (денотіація);

2) зменшенням кількості акцій існуючої номінальної вартості (конверсія, консолідація).

Деномінація

Зменшення номінальної вартості акцій (часток, паїв).

Застосування цього методу означає здійснення емісії акцій за новою номінальною вартістю, після чого старі акції обмінюються на нові.

Конверсія акцій

Об'єднання кількох акцій в одну (або обмін за встановленим співвідношенням однієї кількості акцій на іншу).

Конверсія є одним зі способів зменшення кількості акцій, які є в обігу.

Санація викупом акцій (придбання часток) у власників

Зменшити кількість акцій, які є в обігу, можна не лише об'єднанням акцій, а й викупом їх з метою анулювання.

Акціонерне товариство має право викупити в акціонера оплачені ним акції для цілей:

о для їх наступного перепродажу;

о розповсюдження серед своїх працівників;

о з метою анулювання.

Акціонерне товариство може викупити власні акції за цінами, установленими рішенням зборів акціонерів, або за цінами, які склалися на ринку (біржові ціни).

В останньому разі можливі три варіанти:

1) акції викупаються за ціною, вищою від номіналу;

2) викуп акцій за номіналом;

3) акції викупаються за ціною, нижчою від номінальної вартості.

10.3. Механізм внутрішньої фінансової стабілізації діяльності господарюючого суб'єкта при загрозі кризи

Основна роль у системі антикризового управління господарюючим суб'єктом приділяється широкому використанню внутрішніх механізмів фінансової стабілізації.

Це пов'язане з тим, що успішне застосування цих механізмів дозволяє не тільки зняти фінансовий стрес загрози банкрутства, але й значною мірою позбавити господарюючий суб'єкт від залежності використання позикового капіталу, прискорити темпи його економічного розвитку.

Фінансова стабілізація господарюючого суб'єкта в умовах кризової ситуації послідовно здійснюється за такими основними етапами:

1. Усунення неплатоспроможності.

2. Відновлення фінансової стабільності (фінансової рівноваги).

3. Забезпечення фінансової рівноваги в тривалому періоді.

1. Усунення неплатоспроможності

2. Відновлення фінансової стабільності (фінансової рівноваги)

3. Забезпечення фінансової рівноваги в тривалому періоді

суб'єкт забезпечив тривалу фінансову рівновагу в процесі свого майбутнього економічного розвитку, тобто створив передумови стабільного зростання платіжів по своїх

Внутрішні механізми фінансової стабілізації господарюючого суб'єкта, що відповідають основним етапам її здійснення

Етапи фінансової стабілізації	Внутрішні механізми фінансової стабілізації		
	оперативний	тактичний	стратегічний
1. Усунення неплатоспроможності	Система заходів, заснована на використанні принципу "відсікання зайвого"	X	X
2. Відновлення фінансової стабільності	X	Система заходів, заснована на використанні принципу "стиск господарюючого суб'єкта"	X
3. Забезпечення фінансової рівноваги в тривалому періоді	X	X	Система заходів, заснована на використанні "моделі стійкого економічного зростання"

Тактичний механізм фінансової стабілізації

використовуючи окремі захисні заходи, переважно являє собою наступальну тактику, спрямовану на перелом несприятливих тенденцій фінансового розвитку й вихід на рубіж фінансової рівноваги господарюючого суб'єкта в майбутньому періоді.

Стратегічний механізм фінансової стабілізації

являє собою винятково наступальну стратегію фінансового розвитку, що забезпечує оптимізацію необхідних фінансових параметрів, підлеглу цілям прискорення всього економічного росту господарюючого суб'єкта.

10.4. Внутрішні джерела фінансової санації

Зменшення витрат позитивно впливає на величину внутрішніх джерел фінансування санації підприємств.

Зменшення витрат відіграє важливу роль при відновленні та підвищенні платоспроможності господарюючих суб'єктів за рахунок зменшення та відстрочки боргових зобов'язань.

Як свідчить вітчизняна практика та зарубіжний досвід проведення фінансової санації підприємств обов'язково супроводжується радикальним зменшенням витрат на персонал.

Зменшення витрат підприємства

```
graph TD; A[Зменшення витрат підприємства] --> B[Економія операційних витрат]; A --> C[Економія фінансових витрат]; A --> D[Економія інвестиційних витрат]; A --> E[Економія інших витрат діяльності];
```

Економія
операційн
их витрат

Економія
фінансових
витрат

Економія
інвестицій
них витрат

Економія
інших
витрат
діяльності

Класифікація фінансових ресурсів,
залучених від зменшення витрат
підприємств

Мобілізація внутрішніх резервів фінансової стабілізації підприємства спрямована насамперед на підвищення (або відновлення) його платоспроможності та ліквідності. Цього можна досягти :

1. Збільшенням обсягів вхідних грошових потоків :

- за рахунок збільшення виручки від реалізації,
- продажу частини основних фондів,
- рефінансування дебіторської заборгованості;

2. У результаті скорочення вихідних грошових потоків :

- зменшення витрат, які відносяться на собівартість продукції
- зменшення витрат, які покриваються за рахунок прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства.

1.Збільшення вхідних грошових потоків

Вхідні грошові потоки підприємства класифікують ТАКИМ ЧИНОМ:

1) виручка від реалізації основної продукції;

2) надходження у вигляді інших операційних доходів;

3) доходи від інвестиційної діяльності;

4) кошти, залучені в результаті емісії корпоративних прав;

5) кошти, залучені на умовах позики;

6) державні дотації та субсидії.

1.1.Збільшення виручки від реалізації

Розмір виручки від реалізації залежить від двох основних факторів:

обсягу реалізованої продукції;

ціни одиниці такої продукції.

Щоб збільшити обсяги реалізації, слід максимально активізувати збутову (маркетингову) політику підприємства. Тип санаційних заходів у цій сфері залежить від конкретного підприємства та обраної ним стратегії маркетингу.

Основні санаційні заходи у сфері збуту :

аналіз ринків та шляхів збуту готової продукції;

перевірка порядку ціноутворення;

підвищення якості обслуговування клієнтів та підвищення ефективності роботи з громадськістю;

аналіз сервісних послуг;

застосування гнучкої системи преміювання для продавців (реалізаторів);

запровадження гнучкої системи знижок та використання системи знижок за прискорену оплату продукції.

здійснення рекламних акцій та акцій зі спеціального розпродажу, тощо.

1.2. Реструктуризація активів

Види санаційних заходів в рамках реструктуризації активів:

1. Мобілізація прихованих резервів.

2. Використання зворотного лізингу

3. Здача в оренду основних фондів, які не повною мірою використовуються у виробничому процесі.

4. Оптимізація структури розміщення оборотного капіталу

5. Продаж окремих низькорентабельних структурних підрозділів та об'єктів основних фондів.

1.3. Рефінансування дебіторської заборгованості

Рефінансування дебіторської заборгованості

це форма реструктуризації активів, що полягає в переведенні дебіторської заборгованості в інші, ліквідні форми оборотних активів: грошові кошти, короткострокові фінансові вкладення тощо.

Основні форми рефінансування дебіторської заборгованості :

1) Факторинг

2) Облік, або дисконтування векселів.

3) Форфейтинг .

4) Комплекс процедур з примусового стягнення заборгованості, зокрема й за позовом до господарського суду.

2. Зменшення вихідних грошових потоків

Одним із головних напрямків підвищення платоспроможності та відновлення фінансової стійкості підприємств, що перебувають у фінансовій кризі, є зменшення вихідних грошових потоків.

Вихідні грошові потоки підприємства класифікуються наступним чином:

1) оплата товарів, робіт, послуг, які становлять собівартість продукції;

2) оплата товарів, робіт, послуг, які не належать до валових витрат;

3) здійснення реальних та фінансових інвестицій;

4) сплата податків та інших платежів до бюджету;

5) повернення капіталу, який був залучений на фінансовому ринку.

2.1. Зниження собівартості продукції

У короткостроковому періоді санаційні резерви, пов'язані зі зниженням собівартості продукції, набагато легше виявити та мобілізувати, ніж, скажімо, резерви збільшення виручки від реалізації продукції.

Заходи щодо зниження вихідних грошових потоків за даним напрямком безпосередньо впливають на рівень ліквідності та платоспроможності підприємства.

Зниження рівня витрат істотно залежить від рішучості керівництва та персоналу проводити радикальні зміни на підприємстві, спрямовані на ощадливе використання всіх наявних ресурсів. Витрати на виробництво продукції у вартісному вираженні формують її собівартість.

2.2. Згортання інвестицій та зменшення витрат, які не належать до собівартості продукції

Зменшити вихідні грошові потоки та підвищити платоспроможність підприємства можна й за рахунок зменшення чи заморожування витрат на інвестиції та інших витрат, які не належать до собівартості продукції.

Витрати на інвестиції належать до витрат, джерелом фінансування яких є чистий *прибуток*. Зменшення таких витрат є важливим резервом підвищення платоспроможності підприємства.

Доцільність прийняття рішення про згортання капіталовкладень залежить від конкретних умов діяльності підприємства, його платоспроможності, строків окупності інвестицій та розміру здійснених витрат.

10.5. Зовнішні джерела фінансування санації підприємства

Зовнішніми джерелами фінансування санації підприємства слід вважати фінансові ресурси, які залучаються підприємством на стороні для фінансування санаційних заходів, отриманих в результаті господарської діяльності.

За походженням зовнішні фінансові джерела можна об'єднати в 4-и групи:

кошти надані власниками підприємства;

кошти персоналу підприємства;

кошти кредиторів;

державне фінансування.

Фінансування санаційних заходів за рахунок кредиторів передбачає:

1.1 Рефінансування боргу: списання та реструктуризація кредиторської заборгованості; перевід боргу на іншу юридичну особу; В. надання цільових банківських позик; випуск облігацій та інших боргових цінних паперів під гарантію санатора; конверсія боргу у власність.

1.2 Реструктуризацію (реорганізацію) підприємства: злиття з фінансово міцним підприємством; поглинання; приєднання; розділення (поділ); виокремлення; зміна форми власності або організаційно-правової форми підприємства-боржника (перетворення).

Фінансування санаційних заходів за рахунок державних бюджетних та позабюджетних фондів (фінансів держави) включає:

1 Пряме державне фінансування: надання бюджетних дотацій, субвенцій та субсидій; державні внески в зареєстрований капітал.

2 Непряма державна підтримка: державне пільгове кредитування; надання державних гарантій комерційним банкам по кредитах, що надаються санованим підприємствам; пільгове оподаткування та податкове кредитування; надання дозволу на порушення антимонопольного законодавства; розміщення державних замовлень на санованих підприємствах; списання та реструктуризація заборгованості перед бюджетом та державними цільовими фондами.

Класифікація зовнішніх джерел фінансування санації підприємств

б) надання
ПОЗИК;

а) внески на
збільшення
статутного
капіталу;

в) цільові
внески на
безповоротній
основі.

Форми
фінансування
санації власниками
:

Фінансування санації за рахунок акціонерного (пайового) капіталу

Зареєстрований капітал підприємств може збільшуватись за рахунок:

*додаткових
внесків
учасників;*

*дивідендів, які
належать
учасникам;*

*нерозподіленого
прибутку.*

Формування зареєстрованого капіталу, як джерела фінансових ресурсів для санації підприємств

Джерела збільшення зареєстрованого капіталу

Дивіденди (реінвестиції прибутку)	Індексація основних засобів	Внески засновників	Номінальна вартість облігацій, що обмінюються	Номінальна вартість конверсійних облігацій
	Збільшення номінальної вартості акцій		Обмін облігацій на акції емітента	
Збільшення кількості акцій існуючої номінальної вартості				

Методи збільшення зареєстрованого капіталу

Додатковий капітал, як джерело
фінансових ресурсів санації
підприємства

Основні цілі збільшення статутного капіталу підприємства такі:

мобілізація фінансових ресурсів для виконання санаційних заходів виробничо-технічного характеру, модернізації існуючих потужностей, переобладнання чи розширення виробництва;

збільшення частки капіталу, у межах якої власники підприємства відповідають за його зобов'язаннями перед кредиторами, спрямоване на підвищення кредитоспроможності суб'єкта господарювання та його фінансової стійкості;

поліпшення ліквідності та платоспроможності підприємства (збільшення капіталу пов'язане, як правило, із залученням додаткових грошових ресурсів);

аккумуляція фінансового капіталу для придбання корпоративних прав інших підприємств, у тому числі з метою посилення впливу на них, поглинання чи придбання їх потужностей.

Структурно-логічна схема збільшення статутного капіталу акціонерного товариства

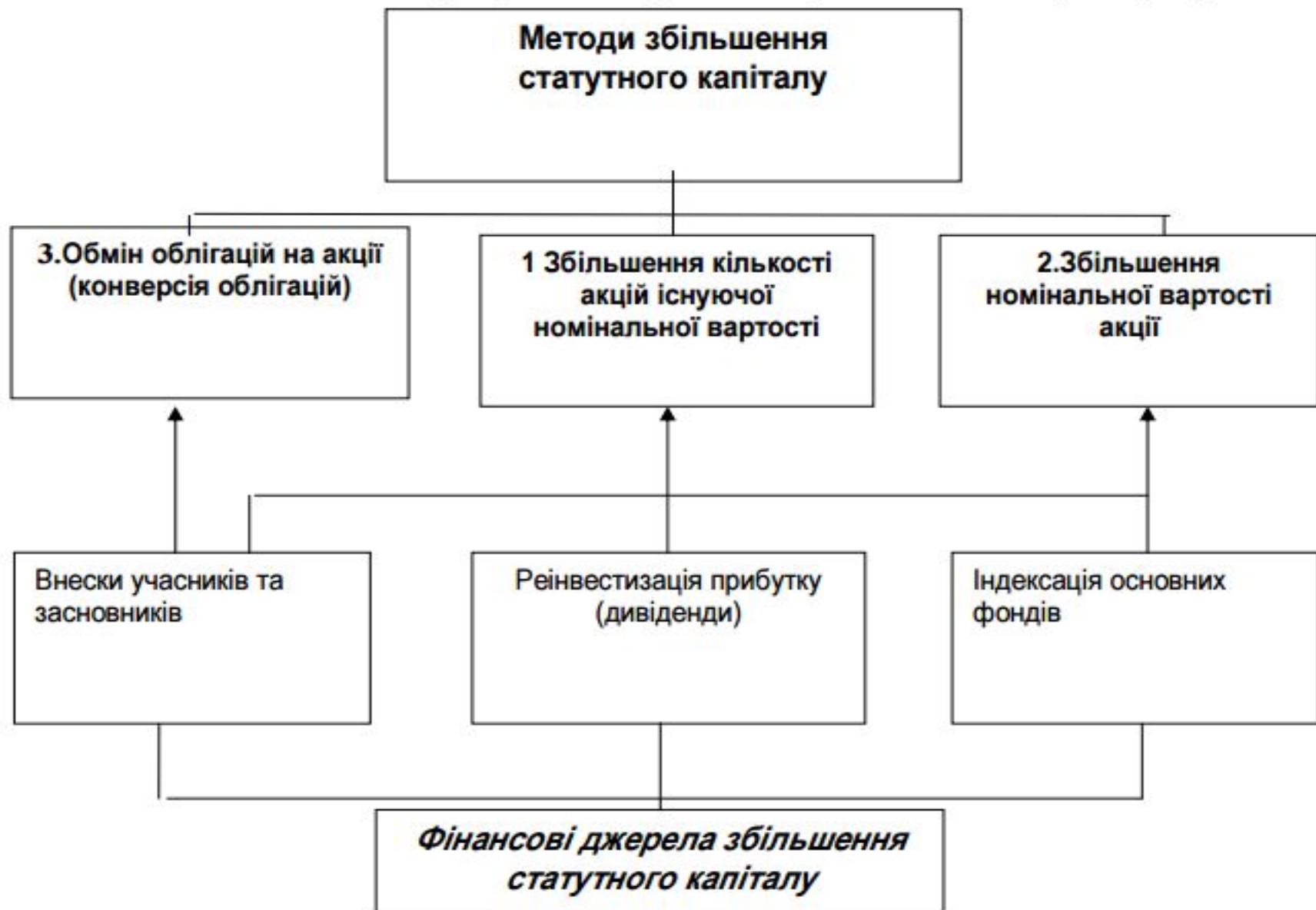

Статутний капітал збільшують трьома методами:

збільшенням кількості
акцій існуючої
номінальної вартості;

збільшенням
номінальної вартості
акцій;

обміном облігацій на
акції.

Методи та джерела збільшення статутного капіталу підприємства

1. Збільшення кількості акцій існуючої номінальної вартості

2. Збільшення номінальної вартості корпоративних прав

У разі збільшення номінальної вартості акцій статутний капітал збільшується за рахунок джерел:

додаткових внесків
власників
корпоративних прав
підприємства;

індексації основних
фондів.

3. Обмін облігацій на акції

У разі збільшення статутного капіталу обміном облігацій існуючої номінальної вартості на акції відповідного емітента статутний капітал збільшується на загальну номінальну вартість облігацій, що обмінюються на акції.

Метод збільшення статутного капіталу обміном облігацій на акції пов'язаний, передовсім, з облігаціями конверсійної позики.

Облігації конверсійної позики (конвертовані облігації) — це іменні облігації, які через певний час можна обміняти на звичайні акції підприємства.

Альтернативна санація

Фінансова санація зусиллями власників підприємства, за якої акціонер на добровільних засадах може зробити вибір між *деномінацією* чи *консолідацією*, з одного боку, та *безповоротною фінансовою допомогою* підприємству — з іншого, називається **альтернативною санацією**.

За такої форми санації акціонери (власники) мають зробити вибір:

Участь кредиторів у фінансовому оздоровленні боржника

Кредитори можуть діяти одним із способів:

Звернення до господарського суду із заявою про оголошення *боржника* банкрутом з подальшою його ліквідацією.

Мораторій. У такому разі кредитор не надає додаткових кредитів і протягом певного періоду не вимагає виконання грошових зобов'язань, строк сплати яких настав.

Участь у *санації боржника*. Рішення кредиторів щодо участі в *санації боржника* залежить від багатьох факторів, зокрема від ризику неповернення кредитів (як банківських, так і комерційних); очікуваних доходів у разі успішного завершення *санації*; економіко-правових (у тому числі податкових) наслідків участі в *санації* тощо.

Розрізняють групи кредиторів:

банки та інші фінансово-кредитні установи (за наданими позиками);

постачальники предметів та засобів праці (за поставлену сировину, матеріали, комплектуючі, обладнання, устаткування тощо);

споживачі готової продукції (за авансами одержаної);

працівники підприємства (заборгованість з оплати праці);

державні органи (заборгованість щодо розрахунків із бюджетом та за позабюджетними платежами).

Форми реструктуризації заборгованості

До основних форм реструктуризації заборгованості належать:

трансформація боргу у власність та конверсія короткострокової заборгованості в довгострокову;

продлонгація строків сплати.

викупу часток (паїв,
акцій) у власників з
метою їх
подальшого обміну
на боргові вимоги;

емісії нових
корпоративних прав;

емісії (обміну)
конверсійних
облігацій.

Конверсія боргу у
власність може
відбуватися шляхом
:

Пролонгація та списання заборгованості

Відстрочені (пролонговані) кредити

це кредити, за якими строк дії кредитного договору продовжений та змінені його умови з об'єктивних причин, які призвели до несвоєчасного повернення позики.

Списання заборгованості означає відмову кредитора від своїх вимог. Вона прирівнюється до безповоротної фінансової допомоги боржникові. Списати заборгованість можна в одній із таких двох форм:

а) повної або часткової відмови від своїх вимог;

в) відмови від кредитного забезпечення.

Санаційні кредити

Завдяки наданню санаційних кредитів підвищується платоспроможність боржника, оскільки залучаються ліквідні засоби.

Проте структура капіталу погіршується та знижується рівень фінансової незалежності підприємства через зростання частки позичкового капіталу.

Особливості санаційних кредитів:

1) надання кредиторомі позик за максимальними ставками (підвищена ризикованість);

2) вимога кредиторомі першокласного кредитного забезпечення (мінімізація ризику неповернення позик).

Можливі наступні методи фінансування санаційних заходів страховими компаніями:

страхування відповідальності, предметом якого є відповідальність перед третіми особами за можливими зобов'язаннями з відшкодування збитків (наприклад, гарантіям банкам і фінансовим компаніям у разі неплатоспроможності позичальника);

перестраховування, що полягає у страхуванні вже застрахованих об'єктів з метою зменшення ризиків та перерозподілу відповідальності щодо сплати страхових збитків;

страхування кредитів (у тому числі відповідальності позичальника за непогашення кредиту);

страхування інвестицій;

страхування фінансових ризиків неотримання, невчасного отримання та отримання не у повній сумі платежів за договорами про іпотечні кредити та платежів за іпотечними сертифікатами;

страхування судових витрат;

страхування виданих гарантій (порук) та прийнятих гарантій.

Фінансова участь персоналу в санації підприємства

Основною причиною фінансової участі персоналу підприємства в санації є надія зберегти робочі місця.

Форми фінансування санації персоналом підприємства :

а) відстрочення або відмова від винагороди за виробничі результати;

б) надання працівниками позик;

в) купівля працівниками акцій свого підприємства.

Дякую
за
увагу !!!

